

Cumhuriyet Edebiyatında Romanın Özellikleri ve İşlenen Konular Temalar

İçindekiler

- Cumhuriyet Edebiyatında Romanın Özellikleri ve İşlenen Konular Temalar
- Cumhuriyet Döneminde Roman Hakkında Kısaca Özet Bilgi
- Cumhuriyet Dönemi'nden Sonra Roman (1950-1980)
- Cumhuriyet Dönemi romanına baktığımızda ise birbirinden farklı tutumlarla karşılaşırız.
- İlk dönem romancıları genel anlamda, geçmiş yıllarda siyasi çalkantılar ve savaşlarla şekillenen sürecin ardından ilan edilen Cumhuriyet rejiminin prensiplerini destekleyen, bu yeni düzenin ilanına gelinen süreçte millî mücadeleye verdiği destek ile önemli bir etkiye sahip Anadolu insanım ve yaşadığı toprakları gittikçe artan realist bir gözlem yeteneğiyle ele alan eserler vermişlerdir.
- Yanlış batılılaşma, aile içi meseleler gibi konularla şekillenen önceki dönem eserlerinden farklı olarak bu dönemde inkılapların Anadolu'ya yayılması, köylünün sorunları, taşraya giden aydın kesimin burada yaşadıkları, sanayileşme sonucu köyden kente göç eden ailelerin yaşadığı zorluklar, büyük şehrin yoksul semtlerinde yaşayanlar, küçük insanın macerası yaşama savaşı gibi yeni tema ve konular ele alınmaya başlanır.
- Anadolu ve burada yaşayan insana yönelenler; bireyin iç dünyasını psikolojik hâllerıyla beraber derinlemesine tahlil yolunu seçenler, yine bireyin büyük kentteki konumu ile varoluşunu sorguladığı eserler, tarihsel dönemlere ait olaylardan yola çıkarak bu malzemeyi yeniden yorumlayanlar.
- Marksist anlayış çerçevesinde toplumcu gerçekçi anlayışı meydana getirip sayfalarını güdümlü edebiyatın hizmetine verenler, doğu-batı medeniyetlerinin karşılaşmasını aile ve toplum bazında yaşanan çarpıklıklarıyla beraber değerlendirenler, eleştirel-gerçekçi bakış açısı ile toplumu gözlemleyenler, postmodern anlayış çerçevesinde romanlarında dünyayı yıkıp yeniden kurgulayan modern anlayışlar gibi ana izleklerini verebileceğimiz konular çerçevesinde Cumhuriyet Dönemi romanı çok değişik yapılarda ve karakterlerde eserlerin verildiği bir süreçtir.

Cumhuriyet Döneminde Roman Hakkında Kısaca Özet Bilgi

Cumhuriyet Dönemi romanına (1923-1950) baktığımızda ise birbirinden farklı tutumlarla karşılaşırız. İlk dönem romancıları genel anlamda, geçmiş yıllarda siyasi çalkantılar ve savaşlarla şekillenen sürecin ardından ilan edilen Cumhuriyet rejiminin prensiplerini destekleyen, bu yeni düzenin ilanına gelinen süreçte millî mücadeleye verdiği destek ile önemli bir etkiye sahip Anadolu insanım ve yaşadığı toprakları gittikçe artan realist bir gözlem yeteneğiyle ele alan eserler vermişlerdir.

Yanlış batılılaşma, aile içi meseleler gibi konularla şekillenen önceki dönem eserlerinden farklı olarak bu dönemde inkılapların Anadolu'ya yayılması, köylünün sorunları, taşraya giden aydın kesimin burada yaşadıkları, sanayileşme sonucu köyden kente göç eden ailelerin yaşadığı zorluklar, büyük şehrin yoksul semtlerinde yaşayanlar, küçük insanın macerası yaşama savaşı gibi yeni tema ve konular ele alınmaya başlanır. Anadolu ve burada yaşayan insana yönelenler; bireyin iç dünyasını psikolojik hâllerıyla beraber derinlemesine tahlil yolunu seçenler, yine bireyin büyük kentteki konumu ile varoluşunu sorguladığı eserler, tarihsel dönemlere ait olaylardan yola çıkarak bu malzemeyi yeniden yorumlayanlar, Marksist anlayış çerçevesinde toplumcu gerçekçi anlayışı meydana getirip sayfalarını güdümlü edebiyatın hizmetine verenler, doğu-batı medeniyetlerinin karşılaşmasını aile ve toplum bazında yaşanan çarpıklıklarıyla beraber değerlendirenler, eleştirel-gerçekçi bakış açısı ile toplumu gözlemleyenler, postmodern anlayış çerçevesinde romanlarında dünyayı yıkıp yeniden kurgulayan modern anlayışlar gibi ana izleklerini verebileceğimiz konular çerçevesinde **Cumhuriyet romanı** çok değişik yapılarda ve karakterlerde eserlerin verildiği bir süreçtir.

Cumhuriyet'in ilk çeyreğinde yazılan romanlar Türkiye'nin geçirdiği tarihî ve sosyo-kültürel değişimleri gözler önüne seren bir ayna niteliği taşır. **Millî Edebiyat anlayışını yansıtan Halide Edip Adıvar, Yakup Kadri Karaosmanoğlu, Reşat Nuri Güntekin, Refik Halit Karay, Tarık Buğra, Mithat Cemal Kuntay** gibi ünlü yazarlar eserlerinde millî değerleri, vatan sevgisini, halkın sorunlarını işlemişlerdir. Anadolu insanını gerçek anlamda ilk kez romana taşımışlardır. Bu anlayışla yazılan bu romanlarda bazı ortak özellikler göze çarpar:

- Kurtuluş Savaşı bu dönem romanlarında en sık işlenen temalardan biri olmuştur. Türkiye Cumhuriyeti tarihinin dönüm noktalarından biri olan Kurtuluş Savaşı'nın çok farklı roman karakterleri etrafında günümüze kadar çeşitli şekillerde eserlere yansıdığı görülür.

• Romanlarda genel tema Anadolu coğrafyası ve Anadolu insanıdır. Anadolu'ya açılan romanlarda insanların savaşa, yokluğa ve yoksulluğa rağmen sürdürdükleri yaşam mücadelesi realist bir çizgide aktarılmaya çalışılmıştır.

• Bu dönem romanlarında bireysel konulardan sosyal konulara bir geçiş görülür. Köy, kasaba ve şehir yaşamındaki ahlaki bozulmalar, dine dayandırılan hurafeler, yanlış Batılılaşma, tarihî kahramanlıklar romanlarda ele alınan temel konulardır.

[Millî Edebiyat](#) sanatçılarının da eser vermeye devam ettiği [Cumhuriyet Edebiyatı Dönemi](#)'nin ilk yıllarında daha çok, gözlemci gerçekçiliğe dayalı romanlar yazılmıştır. Bu dönemde sanatçılar romanlarında Cumhuriyet devrimlerini, yeni kurum ve değerleri ele alan romanlar yazmıştır.

1923-1950 arasında roman, farklı biçim ve tekniklerle gelişerek Türk edebiyatındaki varlığını sürdürmüştür. Bu dönemde Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun *Yaban*, Reşat Nuri Güntekin'in *Yaprak Dökümü*, Abdülhak Şinasi Hisar'ın *Fahim Bey ve Biz*, Çamlıca'daki *Eniştemiz*; Peyami Safa'nın *Dokuzuncu Hariciye Koşuşu*, [Sabahattin Ali](#)'nin [Kuyucaklı Yusuf](#), [Ahmet Hamdi Tanpınar](#)'ın [Huzur romanı](#), roman türünün tanınmış örneklerindedir.

Yaban, Türk edebiyatında Kurtuluş Savaşı'nı konu edinen romanlardan biridir. Yazar, bu eserini Millî Mücadele sırasında yaşayıp gördüklerinden yararlanarak yazmıştır. Romanda Anadolu coğrafyasının hazin manzarası eşliğinde köylünün içinde bulunduğu yozlaşma ve sefaleti anlatmıştır.

Cumhuriyet Dönemi'nden Sonra Roman (1950-1980)

1950-1980 arasında roman türü farklı eğilimlerle (toplumcu gerçekçi, bireyin iç dünyasını esas alan, modernist, millî ve dinî duyarlılıkları yansıtan) gelişimini sürdürmüştür. Kemal Tahir, Orhan Kemal, Yaşar Kemal, Samim Kocagöz, Fakir Baykurt gibi toplumcu gerçekçi yazarlar; toprak kavgaları, tarımın makineleşmesi, köyden kente göç gibi toplumsal konuları romanlarında ele almışlardır. Peyami Safa, Abdülhak Şinasi Hisar, Ahmet Hamdi Tanpınar, Tarık Buğra, Samiha Ayverdi bireyin iç dünyasını esas alan romanlar yazmışlardır. Yusuf Atılgan, Oğuz Atay, Ferit Edgü, Adalet Ağaoğlu modernist çizgide romanlar vermişlerdir. Hüseyin Nihal Atsız, Mustafa Necati Sepetçioğlu, Bahaeddin Özkışı, Münevver Ayaşlı, Emine İşinsu, Sevinç Çokum millî ve dinî duyarlılıkları yansıtan romanlar yazmışlardır. Kemal Tahir'in *Devlet Ana*, *Yorgun Savaşçı*; Orhan Kemal'in *Cemile*, *Murtaza*; Yaşar Kemal'in *Ince Memed*, *Yılanı Öldürseler*; Fakir Baykurt'un *Tırpan*, *Yılanların Öcü*; Peyami Safa'nın *Yalnızız*; Ahmet Hamdi Tanpınar'ın *Saatleri Ayarlama Enstitüsü*; Tarık Buğra'nın

Küçük Ağa, İbişin Rüyası; Yusuf Atılgan'ın Aylak Adam, Anayurt Oteli; Oğuz Atay'ın Tutunamayanlar, Bir Bilim Adamının Romanı; Ferit Edgü'nün Hakkâri'de Bir Mevsim; Adalet Ağaoğlu'nun Fikrimin İnce Gülü, Bir Düğün Gecesi; Hüseyin Nihal Atsız'ın Ruh Adam; Mustafa Necati Sepetçioğlu'nun Kilit, Çatı; Bahaeddin Özkışı'nın Sokakta, Köse Kadı adlı eserleri bu dönemde roman türünün tanınmış örneklerindedir.